

SPEKTROAVTISTIČNA MOTNJA

Spektroavtistična motnja (SAM)

SAM je nevrobiološka motnja, ki vpliva na otrokov razvoj. Pri posameznikih se lahko različno izraža, vendar je možno opaziti nekaj skupnih značilnosti:

- * **Težave v interakciji in komunikaciji z drugimi:** ne uporabljajo očesnega stika, da bi pritegnili pozornost drugih, težje prepoznajo čustva in se manj ustrezno odzivajo na čustvena stanja drugih. Zelo dobesedno dojemajo stvari, zavračajo izkazovanje naklonjenosti v taktilni obliki (objemi, dotiki), prednost dajejo individualni igri.
- * **Ozko polje interesov:** izkazujejo zavzetost in zanimanje za specifično temo, področje ali vrsto predmetov, npr.: zbirajo samo kamne, pri igri uporabljajo samo avtomobilčke, zanima jih samo glasba,...
- * **Ponavljajoče se vedenje:** producirajo lahko ponavljajoče se zvoke, npr: cviljenje, brundanje in čiščenje grla. Ponavljajo nekatera vedenja in rituale, kot so pritiskanje stikala za luč, zibanje telesa, mahanje z rokami ipd. Za svoje čustveno udobje potrebujejo rutino, saj jih lahko že najmanjše spremembe zelo vznemirijo.

Otroci s SAM so lahko bolj občutljivi na okus, dotik, zvok oz. senzorne modalitete. Imajo lahko posebne prehranjevalne preference, npr. včasih jedo samo živila s specifično teksturo (samo hrustljivo hrano, surovo hrano,...).

Vzroki SAM?

Ne poznamo natančnega vzroka, vendar vzgoja sama ne povzroči nastanka motnje. Raziskave nakazujejo na pomembnost genetskega ozadja pri razvoju SAM.

V prvem letu življenja starši otrok s SAM poročajo o otrokovem pomanjkanju zanimanja za druge osebe. Slabše vzpostavljajo in vzdržujejo očesni stik med previjanjem ali hranjenjem. Nasmeh, geste in kretnje so lahko manj prisotne, včasih pa popolnoma odsotne.

V prvih treh letih je možno opaziti slabše odzivanje na lastno ime ter osredotočanje zgolj na aktivnosti in predmete, ki jih zanimajo. Igrače postavljajo ali razporejajo v vrsto, a se z njimi ne zaigrajo. Z vrstniki težje delijo igrače in predmete ter izkazujejo manj interesa za interaktivno igro z drugimi. Govorijo lahko na neobičajen način (npr. zelo monotono, piskajoče ipd). Pogosti so zaostanki v govorno-jezikovnem razvoju.

Pri starejših otrocih in mladostnikih so lahko znaki SAM bolj opazni, kadar imajo težave s prilagajanjem v novih socialnih situacijah. Težave imajo lahko pri razumevanju in sledenju navodilom ter vzpostavljanju in vzdrževanju prijateljstev. Hobiiji in interesi so lahko nepričakovani glede na njihovo starost.

Čeprav ima otrok spektroavtistično motnjo od rojstva, le-ta morda ne bo prišla do izraza, dokler okolje in socialne zahteve ne presežejo zmogljivosti otroka. Stopnja izraženosti je lahko zelo raznolika, s tem pa tudi potreba po podpori. Zaradi individualnih značilnosti otroka in družine je potreben prilagojen pristop pri obravnavi.

Izdelava: Ana Bujišič, mag. psih.

© Mladinsko klimatsko zdravilišče Rakitna

Viri dostopni na uradni spletni strani www.mkz-rakitna.si